

Załącznik nr 2

HERB I FLAGA

LUBNIEWIC

(Projekt i ekspertyza historyczno-heraldyczna)

opracował:

prof. dr hab. Wojciech Strzyżewski –

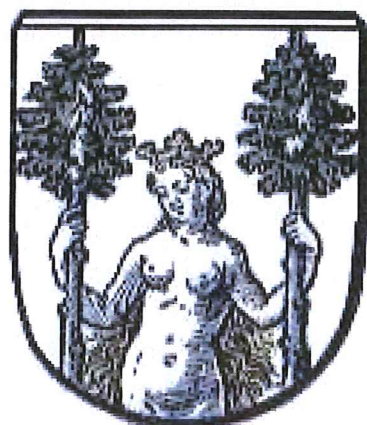
Uniwersytet Zielonogórski

PODSTAWY HISTORYCZNE HERBU LUBNIEWIC

Zgodnie z wielowiekową tradycją pierwowzorami herbu miejskiego były wizerunki zawarte na pieczęciach miast. Zanim bowiem powstał herb miejski, niezbędne było sporządzenie pieczęci, którą uwierzytelniano dokumenty wystawiane przez władze miasta. Podobnie w przypadku Lubniewic, które w XIV wieku wymieniane były w dokumentach jako miasteczko w ziemi torzyskiej, już w średniowieczu posługiwano się pieczęcią. Nie zachowała się jednak ona do naszych czasów. Według pracy niemieckiego heraldyka Ottona Huppa z końca XIX wieku najstarszy wizerunek stanowiący motyw widniejący w herbie umieszczony był na pieczęci miejskiej z XVII wieku i przedstawiał ukoronowaną pannę z pofalowanymi włosami, która trzymała w każdej z dłoni drzewo jodły. Opisana pieczęć o wymiarach 40 x 35 mm wokół wizerunku kobiety posiadała napis w języku łacińskim: SIGILLUM CIVITATIS KÖNIGES WALDENSIS (pieczęć miasta Lubniewice).

Najstarsza drukowana wzmianka o herbie Lubniewic pochodzi dopiero z początku XIX wieku i umieszczona została w opisie miasta autorstwa F.W.A. Bratringa. Autor bardzo pobieżnie przedstawił herb, pisząc, że przedstawia ukoronowaną nimfę leśną z rozpuszczonymi włosami, a po jej bokach widnieją dwie jodły (choinki) Friedrich Wilhelm August Bratring, *Statistisch-topographische Beschreibung der gesamten Mark Brandenburg*, Berlin 1809, t. 3, s. 272.

W XIX wieku na pieczęciach miejskich wizerunek kobiety został zamieniony w postać dziecka przedstawianego między dwoma drzewami. Owa zamiana uznana została przez niemieckich heraldyków za błędną ze względu na przedstawienie postaci dziecka bez rąk, które przesłonięte zostały drzewami.

Königswalde in der
Neumark
Freiſt. Preußen / Prov. Branden-
burg / Reg.-Bez. Frankfurt a. O.

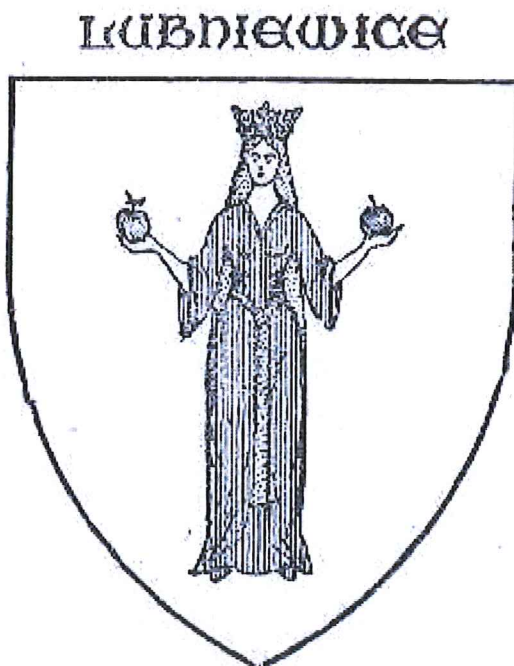
Herb Lubniewic w wersji Ottona Huppa z 1898 r. z pracy *Die Wappen und Siegel der deutschen Städte, Flecken und Dörfer*, Königreich Preussen, Bd I, Heft 1, Ostpreussen, Westpreussen und Brandenburg (z lewej) oraz jako naklejka do albumu (z prawej)

Pierwszy barwny wizerunek herbu umieszczony został we wspomnianej pracy O. Huppa, a więc pochodził dopiero z końca XIX wieku. Wersja herbu autorstwa Huppa stanowiła jego interpretację wizerunku zawartego na pieczęci z XVII wieku, ale ukazana została zgodnie z ówczesną, XIX-wieczną, stylizacją. Na tarczy herbowej typu hiszpańskiego, czyli owalnie zakończonej, u podstawy na białym (srebrnym) polu przedstawiona została naga postać kobiety z żółtą (złotą) koroną na głowie i rozpuszczonymi na plecach blond włosami. Postać kobiety, zgodnie z regułami heraldycznymi, przedstawiona została w naturalnej barwie ciała tzw. cielistej. W każdej z dłoni kobieta trzyma zielone drzewo iglaste (jodłę).

Upowszechniony w publikacji Huppa i późniejszym wydawnictwie popularnej marki kawy, wizerunek herbu Lubniewic na długie lata stał się znakiem symbolizującym miasto. Funkcjonował do 1945 r. w innych w publikacjach jak i kartach pocztowych.

Zmiana wizerunku herbu nastąpiła dopiero po 1945 roku, kiedy Lubniewice znalazły się w granicach Polski. Autorem zmienionego herbu był poznański heraldyk dr Włodzimierz Dworzaczek. Jego wizerunek pojawił się po

raz pierwszy w pracy pt. *Ziemia Lubuska* wydanej pod redakcją Michała Szczanieckiego i Stanisławy Zajchowskiej w 1950 roku. Opisując herby miejskie Ziemi Lubuskiej W. Dworzaczek pisał: „ W herbie Lubniewic ukoronowaną „unbekleidete Jungfrau” jako pomysł heraldyczny typowo niemiecki zastąpiła postać niewieścia przybrana w szatę średniowieczną” (*Ziemia Lubuska*, praca zbiorowa pod red. M. Szczanieckiego i S. Zajchowskiej, Instytut Zachodni, Poznań 1950, s. 546). Zgodnie z powyższym stwierdzeniem nowy wizerunek herbu stylizowany został na średniowieczny symbol. Przedstawiał na tarczy gotyckiej, tzw. trójkątnej, w białym polu (srebrnym) postać niewiasty ubranej w długą do stóp szatę błękitnej barwy przepasaną złotym (złotym) pasem. Niewiasta ukoronowana była złotą (złotą) koroną, spod której spływały na ramiona i plecy długie blond włosy. W każdej z dłoni trzymała zielone jabłko.

Herb Lubniewic w wersji opracowanej przez Włodzimierza Dworzaczka i
opublikowany w pracy *Ziemia Lubuska* w 1950 r.

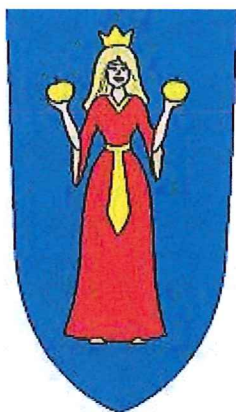
Wizerunek zmienionego herbu Lubniewic opublikowany w pracy *Ziemia Lubuska* na s. 343 przedstawiony został w wersji czarno-białej, a kolory heraldyczne oddane zostały przy pomocy tzw. szrafirunku, czyli określonego

układu kropek i kresek dla każdej z barw. Niewielkie rozmiary rysunku oraz słaba jakość druku utrudniały prawidłową identyfikację barw. Dlatego powyżej umieściłem szczegółowy opis herbu według Dworzaczka. Jest to o tyle istotne, że w późniejszym okresie w wielu publikacjach przedstawiano wizerunek herbu w błędnych barwach. Pole tarczy herbowej zyskało błękitny kolor, natomiast szata stała się dwubarwna błękitno-czerwona. Taka kolorystyka herbu nie jest w pełni zgodna z regułami heraldycznym, które zakazują stosowania tej samej barwy dla pola tarczy i godła.

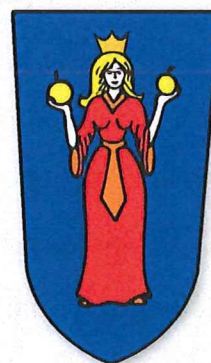
Współcześnie występujące wersje herbu Lubniewic zarówno w przypadku oficjalnie używanego przez gminę jak i w publikacjach również nie w pełni odpowiadają wymogom heraldycznym. Herb widniejący na stronie internetowej Lubniewic został znacząco poprawiony w stosunku do wcześniejszych wizerunków. Postać kobiety posiada jednolitego koloru czerwoną szatę, co odpowiada regułom heraldycznym. Żółtą barwę zastosowano w odniesieniu do korony pasa, butów i jabłek natomiast jasnożółtą dla włosów i wnętrza rękawów. W zasadach heraldycznych nie dopuszcza się jednak stosowania odcieni tej samej barwy, a zatem zarówno włosy jak i wnętrza rękawów powinny mieć ten sam kolor, co korona i jabłka. W kompozycji całego herbu nie zachowana została również zasada alternacji barw heraldycznych, czyli wspomniany już wcześniej zakaz łączenia w barwie tarczy i godła koloru z kolorem. Zasada ta ustalona jeszcze w okresie średniowiecza związana z czasami, kiedy herby stanowiły bojowe znaki rozpoznawcze i należało stosować kontrastowe barwy łatwo dostrzegalne z oddali. W związku z tym ustalono w heraldyce cztery barwy podstawowe: czerwień, zieleń, błękit i czerń oraz dwa tzw. metale srebro i złoto, dla których z czasem zaczęto stosować odpowiednio kolory biały i żółty. Zgodnie zasadą alternacji barw, gdy pole tarczy ma którąś z barw podstawowych, godło powinno być barwione jednym z metali i odwrotnie. Gdy godło herbowe Lubniewic, w tym przypadku postać niewiasty ubrana jest w czerwoną lub błękitną suknię, pole tarczy powinno mieć barwę białą (srebrną)

lub żółtą (złotą). Zdarzają się historycznie udokumentowane wyjątki, jak choćby herb Szczecina, jednak są one nieliczne i wynikają z lokalnych uwarunkowań, w tym przypadku odwołują się do herbów książąt pomorskich.

Współcześnie stosowany herb miejski posiada również nie proporcjonalnie wydłużoną tarczę herbową. Zgodnie z sugestiami Komisji Heraldycznej przy MSWiA współczesne samorządy powinny przedstawiać swoje herby na tarczy tzw. hiszpańskiej zaokrąglonej owalnie u podstawy. Przekształcenie trójkątnej tarczy gotyckiej zastosowanej w projekcie W. Dworzaczka spowodowało również utratę proporcji w przypadku postaci kobiety.

LUBNIEWICE
prawa miejskie uzyskały
w XIV wieku.
Województwo lubuskie,
powiat sulęciński.
Poprzednio województwo
gorzowskie.

Współczesne wersje herbu Lubniewic ze stron www.lubniewice.pl i wydawnictwa Herby miast polskich

Symbolika godła i barw herbu Lubniewic

Herb Lubniewic w swojej najstarszej wersji, podobnie jak wizerunki widniejące na wcześniejszych pieczęciach, nawiązuje do niemieckiej nazwy miejscowości Königswalde. Jest to, zatem tzw. herb „mówiący”, czyli taki, który zawiera w godle elementy związane z nazwą miasta. Tego typu herbami posługuje się wiele miast w Polsce najbardziej znanym jest herb Łodzi przedstawiający łódź.

Zmiana nazwy miasta po II wojnie na Lubniewice spowodowała, że utracił on swoją „mówiącą” symbolikę. W zmodyfikowanej wersji opracowanej po II wojnie światowej herb uzyskał nowe znaczenie odnoszące się do historii miejscowości, której częścią była również jej dawna nazwa. Motywy związane z dziejami miast stanowią bardzo istotny element występujący bardzo często w heraldyce, dlatego również w przypadku Lubniewic taka symbolika herbu ma swoje uzasadnienie.

Barwy dawnego herbu przedstawiającego nagą postać przedstawione były zgodnie z regułami heraldycznymi. Podobnie postać w szatach odpowiadała wymogom heraldycznym. Błękit w średniowiecznej tradycji heraldycznej uważany był między innymi za kolor wierności i praworządności. Jabłka trzymane w dłoniach zielonej barwy mogą symbolizować zarówno władzę, ale również zdrowie, wiedzę.

Projekt zmiany herbu

Przedstawiona w części historycznej geneza herbu i jego późniejsze przekształcenia wskazują, że pomimo zmian funkcjonuje on, jako trwały element symboliki miasta i nie należy w związku z tym dokonywać radykalnych zmian w jego wyglądzie. Dlatego proponuję rozważyć przyjęcie wersji kolorystycznej herbu w wersji zaproponowanej przez W. Dworzaczka, czyli postać niewiasty przedstawić w błękitnej szacie co symbolicznie będzie nawiązywało do położenia miasta i gminy wśród jezior. W innej wersji można zachować postać w kolorystyce stosowanej w obecnym herbie gminy, a więc czerwonej szacie, ale jednocześnie pole tarczy powinno otrzymać białą (srebrną) barwę. W obu przypadkach dopracowania plastycznego wymaga postać kobiety, która powinna uzyskać bardziej proporcjonalne kształty, zbliżone do tych z wersji W. Dworzaczka.

Opis herbu: Na tarczy typu hiszpańskiego, w białym (srebrnym) polu postać kobiety o naturalnej karnacji (cielistej), w błękitnej sukni. Ukoronowana żółtą (złotą) koroną i przepasana żółtym (złotym) pasem z długimi żółtymi

(złotymi) włosami i żółtymi (złotymi) pantoflami. W obu dłoniach kobieta trzyma żółte (złote) jabłka.

Projekt flagi gminy

W przypadku przyjęcia wersji herbu z kobietą w błękitnej szacie, proponuję przyjęcie flagi z barwami pochodzącymi z herbu i jednocześnie symbolizującymi walory naturalnego położenia gminy. Flaga zawierać będzie, zatem pionowy pas błękitny symbolizujący jeziora, środkowy pas biały odnoszący się symbolicznie do czystego powietrza oraz trzeci pas żółty symbolizujący słoneczną pogodę. Na środkowym pasie w jego centralnym miejscu umieszczona zostanie postać kobiety w błękitnej szacie.

Flaga z opisanym układem barw może funkcjonować w trzech wersjach. Pierwsza jedynie z trzema pionowymi pasami (tzw. codzienna). Wersja z postacią kobiety (tzw. „uroczysta”) oraz trzecia z herbem gminy umieszczonym centralnie na białym pasie (tzw. wersja urzędowa).

Opis flagi:

Flagę gminy Lubniewice stanowi prostokątny płat tkaniny o proporcjach wysokości do długości 5:8. Płat tkaniny podzielony został na trzy pionowe pasy w układzie błękitny-biały-żółty. Długość pasa środkowego, białego stanowi dwukrotność długości zewnętrznych pasów. Pośrodku białego pasa umieszczona jest postać ukoronowanej kobiety w błękitnej sukni z żółtymi włosami i pasem, trzymająca w dłoniach dwa żółte jabłka.

Na fladze w wersji urzędowej w centralnej części białego pasa umieszczony jest herb gminy.

Wykorzystana źródła i literatura:

I. Źródła

Archiwum Państwowe w Gorzowie Wielkopolskim
Akta dóbr Lubniewice (Gut Königswalde) 1561-1854

II. Literatura

- Bratring Friedrich Wilhelm August, *Statistisch-topographische Beschreibung der gesammten Mark Brandenburg*, Berlin 1809, t. 3,
- Gumowski, M., Haisig, M., Mikucki, S., *Sfragistyka*, Warszawa 1960.
- Gumowski, M., *Herby miast polskich*, Warszawa 1960.
- Gumowski, M., *Najstarsze pieczęcie miast polskich XIII i XIV wieku*, Toruń 1960.
- Hildebrandt, A. M., *Wappenfibel, Handbuch der Heraldik*, Neustadt a/ Aisch 1991.
- Hupp, O., *Die Wappen und Siegel der deutschen Städte, Flecken und Dörfer, Königreich Preussen*, Bd I, Heft 1, Ostpreussen, Westpreussen und Brandenburg, Bd. I, Heft 2, Pommern, Posen und Schlesien, Frankfurt a/Main 1896–1898 (reprint 1993).
- Hupp, O., *Die Ortswappen der Königsreichs Preussen*, Berlin 1926.
- Leonhard W., *Das grosse Buch der Wappenkunst*, München 1976
- Saurma, H., *Wappenbuch der schlesischen Städte und Städtel*, Berlin 1870
- Strzyżewski, W., *Geneza i symbolika herbów miejskich Środkowego Nadodrza*, Zielona Góra 1993.
- Strzyżewski W., *Treści symboliczne herbów miejskich na Śląsku, Ziemi Lubuskiej i Pomorzu Zachodnim do końca XVIII w.*, Zielona Góra 1999.
- Vossberg, F. A., *Wappenbuch der Staedte des Grossherzogthums Posen*, Berlin 1866.
- Współczesna heraldyka samorządowa i jej problemy* pod red. Wojciecha Drelicharza i Zenona Piecha, Kraków 2000.
- Ziemia Lubuska* pod red. M. Szczanieckiego i S. Zajchowskiej, Poznań 1950

PRZEWODNICZĄCA
Rady Miejskiej
Katarzyna Sowa

